

Iepazīstot sociālos uzņēmumus Armēnijā

Erasmus

Cik daudz Tu zini par sociālo uzņēmējdarbību? Kādi ir sociālās uzņēmējdarbības principi un mērķi? Ko nozīmē “sociāls” sociālās uzņēmējdarbības jēdzienā? Kas jādara, lai sāktu sociālo uzņēmējdarbību? Kas NAV sociālā uzņēmējdarbība? Lai iegūtu plašāku izpratni par sociālo uzņēmējdarbību 2017. gadā no 9. līdz 18. oktobrim 27 dažādu jomu speciālisti no 11 valstīm (Gruzijas, Armēnijas, Ukrainas, Latvijas, Lielbritānijas, Austrijas, Polijas, Moldovas, Nīderlandes, Baltkrievijas un Itālijas) tikās Armēnijā (Aghveran), lai starptautiskā apmācību kursā “Transcending the reality and progress” gūtu plašāku izpratni par sociālās uzņēmējdarbības principiem, kas noderētu ikdienas darbā, sekmējot jauniešu aktīvāku iesaisti ne vien kopienas norisēs, bet arī sociālās uzņēmējdarbības attīstīšanā jo īpaši vietējā mērogā. Starptautiskajās jaunatnes darbinieku apmācībās Armēnijā, kas tika realizētas pateicoties Eiropas Savienības programmas “Erasmus+” finansējumam, Latviju pārstāvēja trīs Skrundas novada jaunatnes un sociālās jomas pārstāves. Sociālo uzņēmējdarbību definēt nav viegli - ne Eiropā, ne pasaulē nepastāv vienotas definīcijas vai vienotas izpratnes par sociālās uzņēmējdarbības ietvaru, toties ir divi galvenie kritēriji: tā ir uzņēmējdarbība un šai uzņēmējdarbībai ir sociālais mērķis. Nedz pasaulē, nedz Latvijā nepastāv vienota metodika sociālās ietekmes novērtēšanai, taču ir vairāki plaši lietoti sociālās ietekmes izvērtēšanas rīki. Sociālā ietekme ir sociālo uzņēmēju veiktās pozitīvās pārmaiņas, ko var izteikt izmērāmos kvantitatīvajos vai kvalitatīvajos datos. Pirmais, kurš jebkad definēja sociālo uzņēmējdarbību, bija Muhammads Yunus (Muhammad Yunus), sociālais uzņēmējs no Bangladešas. Muhammads Yunus ir Grameen Bankas dibinātājs un

Nobela miera prēmijas laureāts, kurš formulēja 7 sociālās uzņēmējdarbības principus, kas ir pamatā lielākajai daļai šobrīd Eiropā un pasaulē izmantotajām sociālās uzņēmējdarbības definīcijām:

- Biznesa mērķis ir nevis maksimāli nopelnīt, bet novērst/risināt nabadzību vai kādu citu sociālu problēmu.
- Finansiāla un ekonomiska ilgtspēja.
- Investori saņem atpakaļ tikai savu ieguldījumu, bez procentiem.
- Kad investīcijas ir atmaksātas, uzņēmuma peļņa tiek izmantota tālākai attīstībai un sociālās problēmas risināšanai.
- Atbildīga attieksme pret vidi.
- Darbspēks saņem darba tirgum atbilstošu atalgojumu un labākus darba apstākļus.
- ...un dara darbu ar prieku!

Zīmīgi, ka apmācību norises laikā Latvijā 12. oktobrī Saeimā tika pieņemts "Sociālā uzņēmuma likums", kura mērķis ir veicināt sabiedrības dzīves kvalitāti un sekmēt sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju nodarbinātību. Likums dos tiesisko ietvaru, paredzot gan kritērijus sociālā uzņēmuma statusa iegūšanai, gan kārtību, kā valsts atbalstīs šāda veida uzņēmējdarbību. Likums stāsies spēkā 2018. gada 1. aprīlī, un sociālā uzņēmuma statusu varēs iegūt sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kas īsteno radošu saimniecisko darbību ar labvēlīgu sociālo ietekmi, piemēram, sniedz sociālos pakalpojumus, veido iekļaujošu pilsonisko sabiedrību, veicina izglītību, atbalsta zinātņi, strādā pie vides aizsardzības un saglabāšanas, nodrošina dzīvnieku aizsardzību vai veicina kultūras daudzveidību. Svarīgi ir zināt, kas NAV sociālā uzņēmējdarbība:

- Sociālā uzņēmējdarbība NAV tradicionālo uzņēmumu sociālā korporatīvās atbildības aktivitātes. Piemēram, bankas īstenota izglītības programma nav sociālā uzņēmējdarbība, ja vien, protams, tā netiek īstenota un veikta atsevišķa, nodalīta, finansiāli un saturiski neatkarīga uzņēmuma veidā.
- Sociālā uzņēmējdarbība NAV labdarība, kad kaut kas tiek kādam atdots vai dots bez maksas, par brīvu.
- Sociālā uzņēmējdarbība NAV valsts un pašvaldības sociālās palīdzības aktivitātes.

Latvijas pārstāves starptautiskās apmācībās ieguva būtisku pieredzi, kas tiks izmantota ikdienas darbā. Ikvienam projekta dalībniekam bija iespēja mācīties ne tikai no profesionāliem apmācītājiem - treneriem, bet arī no ikviena dalībnieka - dažādu jomu speciālistiem. Neskatoties uz to, ka katrs mēs esam vienreizējs, ar savu skatījumu uz pasauli, apmācību noslēgumā bija skaidri redzams, ka mums ir arī kopīgs mērķis - padarīt pasauli labāku! Projekta laikā liels uzsvars tika likts uz praktisku darbošanos, rūpīgi strādājot pie prototipa - parauga izstrādes, pārliecinot pārējos apmācību dalībniekus par sava sociālā uzņēmuma biznesa ideju, dzīvotspēju. Kā papildu instrumenti, kas gūti apmācību laikā, minami rīki finansējuma piesaistei (piemēram, pūļa finansējums, dažādu fondu piedāvātie granti). Starptautisko apmācību dalībnieki Armēnijā apmeklēja arī trīs sociālos uzņēmumus, kuri veiksmīgi darbojas, un ar savu darbību ir pierādījuši, ka šis ir lielisks instruments, lai risinātu virkni sociālo problēmu. Starptautiskās jaunatnes darbinieku apmācības "Transcending the reality and progress" tika realizētas Eiropas Savienības programmas Erasmus+ KA1 finansējuma ietvaros. Erasmus+ neformālās izglītības aktivitātes jaunatnes darbinieku profesionālajai attīstībai ir projekti, kas ietver sevī neformālās izglītības aktivitātes

jaunatnes darbinieku profesionālajai attīstībai. Tā ir iespēja jaunatnes darbā iesaistītajām personām mācīties starptautiskā vidē kopā ar kolēģiem no citām valstīm, papildināt zināšanas kādā ar jaunatnes darbu saistītā jomā, uzlabot prasmes un iemaņas praktiskajā darbā, uzzināt vai izplatīt pozitīvo pieredzi, kā arī veidot jaunus sadarbības tīklus. Programma "Erasmus+" tiek īstenota no 2014. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim. Paldies biedrībai "DONUM ANIMUS" un personīgi tās vadītājai Sintijai Bernavai par sniegto iespēju būt daļai no šīm starptautiskajām apmācībām, gūstot nozīmīgas zināšanas un prasmes turpmākai dzīvei.

Eva Behmane un Baiba Eversone, Skrundas novada pašvaldības jaunatnes darbinieces